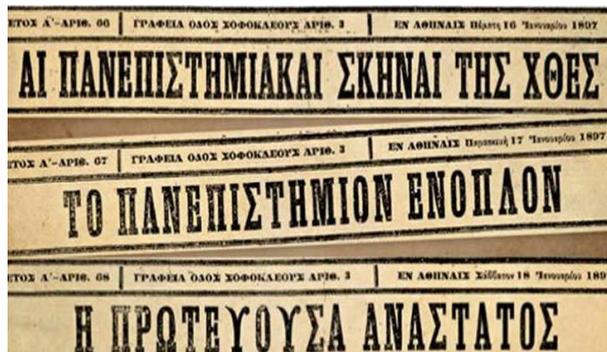

ΤΟΥ **Άρη Χατζηστεφάνου**

Τι θα συνέβαινε εάν οι Έλληνες φοιτητές αποφάσιζαν να αντιδράσουν στην αστυνομική καταστολή πληρώνοντας τους διώκτες τους με το ίδιο νόμισμα; Το 1897 το δοκίμασαν καταλαμβάνοντας για πρώτη φορά πανεπιστημιακές σχολές και αποκλείοντας το σπίτι του πρύτανη. Και ο «Φορτσάκης» της εποχής έφτασε να ζητά πανικόβλητος την απομάκρυνση της αστυνομίας από τους χώρους του Πανεπιστημίου.

Τούτο εδώ (το πανεπιστήμιο) δεν πρέπει να κτισθή κοντά εις εκείνο (το παλάτι), διότι φοβούμαι ότι τούτο θα φάη εκείνο. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

Τον Μάη του '68, ο τότε διοικητής της Αστυνομίας του Παρισιού, Maurice Papon -αργότερα καταδικάστηκε για τη συνεργασία του με τους κατακτητές κατά τη διάρκεια του πολέμου-, αυτός ο πιστός υπηρέτης κάθε αυταρχικής εξουσίας, ήταν φυσικό να αντιδράσει με τον σκληρότερο δυνατό τρόπο στις φοιτητικές κινητοποιήσεις. Έκανε έτσι ένα λάθος ανάλογο με εκείνο που είχε κάνει ο καραμανλισμός τη δεκαετία του '60: παραβίασε το φοιτητικό άσυλο, δηλαδή έβαλε την αστυνομία μέσα στα Πανεπιστήμια».

Η παραπάνω ιστορική περιγραφή ανήκει στον Θεόδωρο Πάγκαλο και διατυπώθηκε το «μακρινό» 1998, όταν ακόμη ήταν στη μόδα να συζητάς για τον Μάη του '68 και τον Νοέμβρη του '73, πίνοντας το κοκτέιλ σου σε κάποιο ρουφ γκάρντεν των Αθηνών. Κάθε φοιτητική εξέγερση άλλωστε είναι ηρωική για τα κυρίαρχα ΜΜΕ και το πολιτικό κατεστημένο μιας χώρας μόνο όταν αυτό αισθάνεται ότι δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την επανάληψή της. Ίσως γι' αυτό, σε περιόδους κρίσης, όταν το φάντασμα της κοινωνικής ανατροπής караδοκεί στη γωνία, εξαφανίζεται κάθε αναφορά στις κινητοποιήσεις του παρελθόντος.

Κι όμως, οι φοιτητικές καταλήψεις των αμφιθεάτρων και ανακαταλήψεις από την αστυνομία είναι παλιές όσο και η ιστορία των μεγάλων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων. Από το 1229 μ.Χ.

που σημειώθηκε η πρώτη μεγάλη εξέγερση στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού μέχρι τις αιματηρές συμπλοκές φοιτητών και αστυνομίας της δεκαετίας του 1960 στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη, η ιστορία της ανώτατης εκπαίδευσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με συγκρούσεις μεταξύ φοιτητών και των δυνάμεων καταστολής.

Η Ελλάδα θα γνωρίσει τις πρώτες σπουδαστικές εξεγέρσεις το 1831 στο Κεντρικό Σχολείο της Αίγινας. Η πρώτη κατάληψη πανεπιστημιακού χώρου όμως θα έρθει τον χειμώνα του 1896-1897 στην Αθήνα. Παρά το γεγονός μάλιστα ότι ξεκινά για ασήμαντη αφορμή, θα εκφράσει το τεταμένο κλίμα της εποχής.

Οι κινητοποιήσεις αρχίζουν όταν ένας ερευνητικός καθηγητής ιατρικής, ονόματι Γαλβάνης, με ύφος σαράντα Φορτσάκηδων, ξεστόμισε τις παρακάτω κουβέντες σε επιτροπή φοιτητών που παραπονέθηκε για τη συμπεριφορά του: «Είστε ανάξιοι να κατέχετε τας φοιτητικές έδρας και ατιμάζετε την Ελλάδα και το Ελληνικόν Πανεπιστήμιον». Καθώς ο πρύτανης και η κυβέρνηση εκφράζουν τη συμπαράστασή τους στον καθηγητή και απειλούν να κλείσουν το Πανεπιστήμιο για τους φοιτητές της ιατρικής, η διαμαρτυρία λαμβάνει χαρακτηριστικά γενικευμένης εξέγερσης. Το παρακράτος αλλά και το επίσημο κράτος της εποχής αρχικά σαστίζουν από τη δύναμη των φοιτητών και προς στιγμήν οπισθοχωρούν, καθώς όπως θα γραφτεί αργότερα «επείσθησαν ότι δεν είναι δυνατόν να επιδείξωσι τον κουτσαβακισμόν των».

Παρ' όλα αυτά, ο αστυνομικός διοικητής, ο διαβόητος Μπαϊρακτάρης, αποφασίζει να επέμβει για να καταλάβει το κτίριο της Νομικής Σχολής, με αποτέλεσμα να ακολουθήσουν ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ αστυνομίας και φοιτητών οι οποίοι δηλώνουν ότι «ό,τι εάν αι πύλαι της δικαιοσύνης δεν ανοιχθώσι, θα θραυσθώσι».

Ομάδες φοιτητών στρατοπεδεύουν έξω από το σπίτι του πρύτανη αναγκάζοντάς τον να υπογράψει επιστολή προς το υπουργείο με την οποία ζητά την απομάκρυνση των αστυνομικών δυνάμεων από τις σχολές και τη διασφάλιση των φοιτητικών συνελεύσεων. Η κυβέρνηση απαντά ενισχύοντας όλα τα τοπικά αστυνομικά τμήματα, ενώ μια ίλη ιππικού τοποθετείται στα Προπύλαια για να αποτρέπει μεταξύ άλλων την επαφή των φοιτητών με τους χιλιάδες πολίτες που συγκεντρώνονται για να τους συμπαρασταθούν.

Τα «παπαγαλάκια» της εποχής, που παρουσιάζουν τους φοιτητές σαν στασιαστές, προτάσσουν τον εθνικό κίνδυνο στον οποίο βρίσκεται η χώρα απέναντι στον τουρκικό στρατό. Η απάντηση των φοιτητών όμως δεν αφήνει περιθώρια αμφιβολιών για το ποιος είναι ο εχθρός. «Ο εχθρός της Ελλάδος δεν είναι εκεί όπου νομίζετε, ματαίως τρέχετε εκεί».

ο επιφοβώτερος, καταστρεπτικώτερος και καταχθονιώτερος εχθρός υπάρχει, εννοικεί, εν τω κέντρω της ελευθέρας Ελλάδος· ημείς τούτον εννοούμεν να καταστρέψωμεν πρώτον και αν θέλετε βοηθήσατέ μας».

Τελικά η αιματοχυσία θα αποτραπεί, κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή, με την υποχώρηση της κυβέρνησης και της αστυνομίας, που επιτρέπει στους τελευταίους ένοπλους, καταληψίες φοιτητές να αποχωρήσουν σε σώμα προς το Κολωνάκι όπου θα ενωθούν με ομάδες πολιτών. Η έναρξη της Κρητικής Επανάστασης όμως θα επισκιάσει μια από τις μεγαλύτερες φοιτητικές μάχες της ελληνικής ιστορίας.

Διαβάστε

Η εξέγερσις των φοιτητών εν Αθήναις και η δράσις της Φοιτητικής Φάλαγγος εν Κρήτη κατά το 1897

Ο Διονύσιος Μαρκόπουλος, ο οποίος συμμετείχε στην εξέγερση του 1897, περιγράφει λεπτό προς λεπτό τα περιστατικά της εποχής. Το πλήρες κείμενο είναι διαθέσιμο στο Ιντερνετ από την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών
(<http://anemi.lib.uoc.gr/>)

Πηγή: efsyn.gr